

ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2010 STRUČNÉ SHRNUÍ

Ekonomika	V roce 2010 vzrostl meziročně hrubý domácí produkt české ekonomiky reálně o 2,3 %. Na růstu HDP v ČR se nejvíce podílelo zvýšení zásob a zahraniční obchod, který byl podpořen hospodářským oživením ve světě. Průměrná míra inflace měřená indexem spotřebitelských cen vzrostla na 1,5 % především v důsledku administrativních opatření (zejména růstem obou sazeb DPH o 1 p.b. a růstem spotřebních daní). Na růst tržních cen působil také vývoj cen komodit na světových trzích. Míra nezaměstnanosti podle Výběrového šetření o pracovních silách (VŠPS) na počátku roku 2010 mírně stoupla až na 8,0 %, následně opět klesla a po zbytek roku se pohybovala v těsném okolí 7,0 %.
Prostředky použitelné na finančním trhu	V návaznosti na růst ekonomiky došlo k plynulému růstu prostředků použitelných na finančním trhu na 3,7 bil. Kč. U všech vykazovaných položek byl zaznamenán vzestup. V absolutním vyjádření dominují bankovní depozita v objemu cca 2,5 bil. Kč.
Struktura úspor domácností	Úspory domácností vzrostly meziročně o 6,8 % a dosáhly celkového objemu cca 2,3 bil. Kč. Ve struktuře úspor domácností došlo k velmi pozvolným změnám. Nejvyšší růst vykázaly prostředky uložené na netermínovaných vkladech (14,1 %) a dlouhodobé produkty nebankovního charakteru – penzijní připojištění (11,5 %) a životní pojištění (10,4 %).
Subjekty finančního trhu	Český finanční sektor je poměrně stabilní a tak ani počty ani struktura subjektů nedoznala výraznějších změn. Bankovní sektor posílil příchodem dvou nových institucí, naopak sektor družstevních záložen tří hráči opustili. Dílčí změny zaznamenal i sektor kolektivního investování. Silný nárůst byl opět evidován u pojišťovacích zprostředkovatelů, a to o zhruba 20 tisíc.
Bankovní sektor	Bankovní sektor přestál negativní dopady světové finanční krize a vyšel z ní posílen. Bankovní subjekty byly i nadále silně kapitálově vybaveny; jejich kapitálová přiměřenost dosáhla 15,5 %. Stabilní byl i vykazovaný poměr vkladů a úvěrů – 137 %. Podíl pohledávek se selháním na pohledávkách za klienty sice vzrostl na 6,6 %, ovšem očekávané ztráty byly ve velké míře kryty opravnými položkami. Stabilita bankovního sektoru tak nebyla ohrožena.
Úrokové sazby	ČNB přistoupila jedenkrát ke snížení klíčové úrokové sazby - 2týdenní repo sazby - o 0,25 p.b. na 0,75 %. Klientské sazby vykázaly odlišný pohyb podle typu úvěru. Sazba RPSN na spotřebu se v průběhu roku téměř neměnila a pohybovala se okolo úrovně 15,7 %. Naopak RPSN na nákup bytových nemovitostí vykázala meziroční pokles o 0,8 p.b. na 4,8 %.
Vklady a úvěry	Celkový objem vkladů vzrostl během roku o 3,3 % na konečnou hodnotu téměř 2,8 bil. Kč. Dynamika růstu úvěrů odpovídala vkladům – meziroční růst o 3,5 % na úroveň 2,2 bil. Kč. Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí meziročně vzrostlo o 2,7 % a ke konci roku dosáhlo 1 138,0 mld. Kč.
Stavební spořitelny	Celkový počet smluv ve fázi spoření poklesl na 4,85 mil., z toho počet nově uzavřených smluv představoval 532,8 tis. nových smluv (pokles o 7,4 %). Počet úvěrů se nepatrně zvýšil na 993 tis. a jejich objem dosáhl výše 293,4 mld. Kč. Vyplacená státní podpora stavebního spoření představovala částku 11,74 mld. Kč.
Hypotéční trh	Objem hypotéčních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu dosáhl 604,7 mld. Kč, to představovalo nárůst o 9,1 % a v absolutním vyjádření o 50,3 mld. Kč. Sazby vyjádřené hypoindexem během roku plynule klesaly až na úroveň 4,23 %. S jistým zpožděním tak hypoindex reagoval na snižování základní úrokové sazby ČNB, které začalo již v roce 2008.

Družstevní záložny	Celková aktiva sektoru zaznamenala růst o cca 8 mld. Kč na téměř 20 mld. Kč. Rovněž došlo k silnému nárůstu na straně vkladů na 17,7 mld. Kč i na straně úvěrů na 12,6 mld. Kč.
Regulované trhy	<p>Hlavní index PX se pohyboval v rozmezí 1 100 až 1 300 bodů, přičemž rok 2010 zakončil na 1 224,8 bodech (meziroční nárůst o 9,6 %). Hlavní podíl na růstu měly akcie Erste Group a Unipetrolu. Růst indexu PX byl na úrovni sousedních zemí, např. Německa či Polska. Aktivita investorů na pražské burze mírně polevila, celkový objem obchodů poklesl o 12,4 % na 926,4 mld. Kč. Obchodování po tříleté dominaci akcií opět druhým rokem vládly dluhopisy. Počet titulů obchodovaných na burze poklesl na 183, ovšem BCPP se podařilo uvést na trh nové emise akcií. Duálně kótovány jsou od 25.1.2010 akcie společnosti KIT Digital. O první IPO od roku 2008, kdy na burzu vstoupila těžební společnost NWR, se zasloužila společnost Fortuna (22.10.2010).</p> <p>V červenci 2010, po dokončení převzetí evidencí od Střediska cenných papírů, zahájil provoz Centrální depozitář cenných papírů. Tím se zásadně změnila infrastruktura a proces clearingů a settlementu obchodů s cennými papíry v ČR. Evidence cenných papírů se změnila z jednodušové na dvoustupňovou.</p>
Energetická burza	Pražská energetická burza zaznamenala propad objemu obchodů, a to o 16,1 % na 1,2 mld. eur. Hlavními obchodovanými deriváty byly kontrakty typu futures. Oživení nastalo i na spotovém trhu. Zvýšení počtu obchodovaných produktů souvisí především s teritoriální expanzí BCPP do Maďarska.
OCP a správa aktiv	Bankovní obchodníci s cennými papíry výrazně dominovali v objemech obchodů na vlastní účet, jiných než obhospodařovatelských a objemu zákaznického majetku. Nebankovní OCP se spolu s investičními společnostmi s činností obhospodařování majetku zákazníka soustředovali na správu aktiv svých klientů. Objem spravovaného majetku vzrostl o 5,7 % na konečných 796,4 mld. Kč.
Kolektivní investování	Objem prostředků investovaných v otevřených podílových fondech vzrostl o 5,5 % na 247,5 mld. Kč. Rok 2010 znamenal potvrzení dlouhodobého trendu, kdy zahraniční fondy přitahují větší objem prostředků (125,1 mld. Kč) než domácí OPF (122,4 mld. Kč). Nejvýraznějšího úspěchu dosáhly fondy dluhopisové, které dokázaly zvýšit objem majetku v případě domácích o 25 % a u zahraničních o téměř 140 %. I v ostatních kategoriích si zahraniční fondy připsaly vyšší nárůst objemu prostředků než jejich domácí konkurenti.
Pojišťovny	Vývoj pojistného trhu byl v uplynulém roce ovlivněn několika mimořádnými klimatickými událostmi, s jejichž důsledky se pojišťovny musely vyrovnat. Hrubé předepsané pojistné dosáhlo 156 mld. Kč (nárůst o 8,2 %). Po dvou letech nižších přírůstků došlo k výraznější akceleraci tempa růstu trhu. Růst byl způsoben zvýšením zájmu po životním pojištění (nárůst o 19,2 %). Na trhu neživotního pojištění se předepsané pojistné oproti předchozímu roku prakticky nezměnilo (růst pouze o 0,3 %).
Penzijní připojištění	Počet účastníků penzijního připojištění rostl mírnějším tempem než v uplynulých letech a dosáhl 4,5 mil. Na konci roku bylo v penzijních fondech uloženo celkem 216,1 mld. Kč (nárůst o 7,7 %). Podíl účastníků, kterým přispíval zaměstnavatel, činil 20,3 %. Výše průměrných měsíčních příspěvků účastníků zaznamenala meziročně mírný pokles o 1 % na 439,60 Kč. Takto nízký příspěvek nezajistí do budoucna dostatečný důchod z penzijního připojištění. Nižší průměrný příspěvek účastníků se následně promítá i do výše průměrného měsíčního státního příspěvku, který meziročně nepatrně poklesl o 0,2 % na 105 Kč. Investiční portfolio penzijních fondů je v posledních letech výrazně konzervativní. Podíl dluhopisů v portfoliu již dosáhl 84,1 %, celkem tvořil v tržních cenách 195,3 mld. Kč.

Vládní sektor	Hospodaření státního rozpočtu skončilo schodkem 156,4 mld. Kč, tedy mírně nižším než plánovaným. Na příjmové straně sice došlo k výpadkům u všech významných kategorií daňových příjmů, ovšem celkový pokles příjmů byl nižší než úspory na výdajové straně. Ke konci roku 2010 byl vykázan nekonsolidovaný státní dluh ve výši 1 344,1 mld. Kč (tj. 38,5 % HDP).
Trh deviz	Kurz koruny k oběma hlavním světovým měnám byl ovlivněn především děním na světových trzích, tedy nepříznivými zprávami o stavu ekonomik a veřejných financí v USA a eurozóně. Výsledná vysoká fluktuace kurzu eura k dolaru se projevila odlišným vývojem kurzu koruny k dolaru a k euru. Během roku koruna vůči dolaru oslabila o 2,1 % na 18,75 CZK/USD. Vůči euru naopak posílila o 5,3 % na 25,06 CZK/EUR. Ekonomická situace v ČR neměla na kurz domácí měny významný vliv.
Legislativa finančního trhu	<p>Legislativní proces byl dokončen v případě zákona o spotřebitelském úvěru, zákona o finančním zajištění, zákona transponujícího směrnici o pojištění vkladů u bank, zákona adaptujícího nařízení Evropského parlamentu a Rady o ratingových agenturách, zákona transponujícího směrnici o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a ve vypořádacích systémech a směrnici o elektronických penězích a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků a postupů dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry (CRD II a CRD III).</p> <p>Ve 2. pololetí roku 2010 byla projednávána novela zákona o stavebním spoření, jejímž cílem bylo snížit zatížení výdajové strany státního rozpočtu v souvislosti s výplatou státní podpory stavebního spoření. Tento zákon byl zrušen nálezem Ústavního soudu vyhlášeným pod č. 119/2011 Sb., a to z důvodu jeho přijetí ve stavu legislativní nouze. Zároveň byla zákonodárci dána lhůta do 31.12.2011 k přijetí nové právní úpravy v řádném legislativním procesu, neboť nálezem zrušený zákon se ruší uplynutím dne 31.12.2011.</p>
Ochrana spotřebitele na finančním trhu	V květnu 2010 byla vládou schválena Národní strategie identifikující klíčové aktéry na poli finančního vzdělávání a ukládající konkrétní úkoly vedoucí ke zvyšování finanční gramotnosti obyvatel ČR. Jednu z klíčových legislativních aktivit v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu představuje pro MF příprava harmonizace pravidel distribuce finančních produktů a služeb.